

Savarankiškas vairavimas egzamine

Ižanga.....	1
Tikslas.....	1
Kaip vyksta savarankiškas vairavimas.....	2
Kada egzamine vyksta savarankiškas vairavimas.....	3
Kiek laiko trunka savarankiško vairavimo elementas.....	3
Kada atliekami specialieji važiavimo manevrai.....	3
Kaip vertinamos klaidos savarankiško vairavimo metu.....	3

Ižanga

Tobulindama vairavimo praktikos egzaminu turinį pagal užsienio šalių gerųjų praktikų pavyzdžius, 2021 metais VĮ „Regitra“ planuoja įdiegti savarankiško vairavimo elementą B kategorijos vairavimo praktikos egzamine. Tai reiškia, jog laikantiems šios kategorijos egzaminą asmenims bus skiriama užduotis patiems (be egzaminuotojo nurodymų dėl važiavimo krypties) vairuoti link nurodyto objekto. Egzaminuojamieji naudosis palydovine navigacija, į kurią objekto adresą įves egzaminuotojas.

Planuojama savarankiško vairavimo užduoties trukmė – 10 – 15 min. Šios užduoties metu egzaminuotojai gali paprašyti atlikti specialiuosius važiavimo maneversus. Svarbu pastebėti, kad vertinimo kriterijai liks tokie patys. Ketinama išlaikyti ir panašią kaip iki šiol bendrą egzaminu trukmę.

Kad vairavimo mokyklos tinkamai pasiruoštų pokyčiui ir galėtų atitinkamai parengti vairavimo egzaminus ketinančius laikyti mokinius, toliau pridedama parengta metodinė medžiaga.

Dėl to paties tikslo pasirengimo laikotarpiu – iki 2020 m. spalio 1 d. vairavimo mokyklos kviečiamos pateikti klausimus dėl savarankiško vairavimo elemento „Regitros“ Veiklos departamento Egzaminavimo ir vairuotojo pažymėjimų skyriaus specialistams el. paštu savarankiskas@regitra.lt, laiško pavadinime nurodant [Mokyklų klausimai].

Tikslas

Vairavimo egzaminu tikslas – įvertinti būsimų vairuotojų įgūdžius ir gebėjimus saugiai ir atsakingai vairuoti transporto priemonę. Siekiant šio tikslo, egzaminu metu stengiamasi sudaryti sąlygas, kuo panašesnes į realų vairavimą, skatinama planuoti kelionę, mąstyti ir priimti savarankiškus sprendimus. Akcentuojama vairuotojų atsakomybės, sąmoningumo ir sprendimų svarba, kad jie gebėtų patys parengti vairavimo scenarijus, kuriais remdamiesi, gavę vairuotojo pažymėjimą, vairuos vieni.

Jau ir anksčiau egzaminuojamasis turėjo tam tikrą veiksmų laisvę, pavyzdžiui pačiam pasirinkti vietą parkavimui, važiuoti vadovaujantis informaciniais ženklais, nurodančiais kryptį į kokį nors objektą. Visgi, dažniausiai nurodymai būdavo duodami labai aiškiai prieš maneversą. Tokiu būdu duodami nurodymai buvo „signalas“, paskatinantis veikti (žvalgytis į veidrodžius, rodyti posūkio signalus, keisti greitį ar pan.), todėl egzaminuojamojo savarankiškas veiksmų planavimas iš anksto – buvo ribotas.

Be to, egzaminu metu buvo vengiama pašalinių trikdžių – idealiu atveju, taip ir turėtų būti, tačiau egzaminuojamieji, gavę vairuotojo pažymėjimą patenka toli gražu ne į tokias idealias sąlygas – kur didelę įtaką turi nauji kelionės tikslai: maršruto pasirinkimas, nepažįstamos gatvės, pakeista eismo tvarka ar blaškantys faktoriai automobilio viduje. Vairuotojas turi sugebėti naudotis valdymo įtaisais taip, kad beveik visas dėmesys būtų sutelktas į tai, kas vyksta aplink automobilį, o ne jo viduje. Dėmesio paskirstymas čia tampa esminiu faktoriumi.

Siekiant, kad vairavimas egzaminu metu būtų kuo tikroviškesnis, jis papildomas savarankiško vairavimo dalimi bei pradedamas naudoti realiame gyvenime jau masiškai paplitęs, vis dažniau automobilių standartinėje komplektacijoje esantis, palydovinės navigacijos įrenginys (toliau – navigacijos įrenginys).

Navigacijos įrenginys tapo kasdieniu vairuotojo pagalbininku, todėl svarbu rasti būdą įtraukti jį į vairavimo mokymą ir egzaminavimą. Dalį maršruto egzaminuojamasis važiuos vadovaudamasis šio įrenginio nurodoma kryptimi arba kelio ženklais, nurodančiais kryptį į parinktą objektą, tačiau be nuolatinių egzaminuotojo nurodymų.

Savarankiškas vairavimas leis pademonstruoti produktyvų ir sąmoningą vairuotojo elgesį kitų eismo dalyvių atžvilgiu, skatins savarankiškai priimti sprendimus, išryškins egzaminuojamojo vairavimo įgūdžių trūkumus (kelionės tikslo ieškojimas yra papildomas iššūkis, reikalaujantis dėmesio paskirstymo), darys įtaką vairavimo mokymui, ir išsklaidys mitą, kad egzaminas parodo, jog mokinys pasiekė reikiamą saugaus vairavimo lygmenį. Išlaikytas egzaminas tėra tik gyvybiškai svarbaus savarankiško mokymosi etapo pradžia, mokymosi, kuris tęsis visą gyvenimą.

Kaip vyksta savarankiškas vairavimas

Egzaminuotojas parenka vieną iš dviejų dažniausiai praktikoje naudojamų metodų:

- vairuojama naudojantis navigacijos įrenginiu;
- vairuojama vadovaujantis kelio ženklais iki egzaminuotojo pasiūlyto, abiem žinomo orientyro (pvz., pramogų centro) arba bet kokio kito orientyro, vadovaujantis kelio ženklais (pvz., traukinių stoties, Radviliškio).

Jeigu savarankiškam vairavimui naudojamas navigacijos įrenginys, egzaminuotojas paprašo: „Neužilgo, tam tikrą laiką važiuosite naudodamasis navigacijos įrenginiu. Kryptį pasirinkite vadovaudamasis jo nurodymais, kol nenukreipsiu kitur. Kai būsite pasirengęs, pradėkite važiuoti.“ Egzaminuotojas nustato maršrutą, o egzaminuojamasis važiuoja link tikslo, vadovaudamasis navigacijos įrenginiu ir savarankiškai priimdamas eismo situaciją atitinkančius sprendimus.

Jeigu savarankiškai vairuojama vadovaujantis informaciniais kelio ženklais ar orientyru, egzaminuotojas paprašo: „Neužilgo, tam tikrą laiką vadovaudamasis kelio ženklais važiuosite į *Radviliškį* (arba, pvz., link „Regitros“). Vadovaukitės ženklais, kol nenukreipsiu kitur. Kai būsite pasirengęs, pradėkite važiuoti.“

Ką daryti pamiršus nurodymus arba nukrypus nuo maršruto?

Nesvarbu, jei egzaminuojamasis pamiršta nurodymus arba nuvažiuoja ne tuo keliu – taip gali nutikti ir patyrusiam vairuotojui. Savarankiškas vairavimas nėra atminties testas – tai patikrinimas, kaip egzaminuojamasis geba planuoti ir priimti savo sprendimus. Navigacijos įrenginys perskaičius maršrutą iš naujo. Egzaminuojamasis taip pat gali paprašyti patikslinti nurodymus, ir egzaminuotojas patvirtins kryptį.

Ką daryti, jei navigacijos įrenginio nurodymai prieštarauja kelio ženklams ar ženklinimui?

Kai navigacijos įrenginio nurodymai nesutampa su kelio ženklais, sprendimus reikia priimti pačiam vairuotojui (Olandija, JK). Specialiai tokios situacijos neprogramuojamos, tačiau jų gali pasitaikyti dėl, pavyzdžiui, kelio remonto, netikslios navigacijos įrenginio programinės įrangos ar žemėlapių, pasikeitusių greičio ribojimų. Vairuotojas turi pirmiausia pasitikėti savo akimis, t. y. stebėti kelio ženklus, eismo situaciją, ir priimti sprendimus. Navigacijos įrenginys tik nurodo kelią iš anksto ir sudaro galimybę anksčiau planuoti būsimus veiksmus. Per didelis dėmesys navigacijos įrenginio rodmenims yra pavojingas.

Ką daryti, jei informaciniai kelio ženklai blogai matomi?

Jei kryptį nurodantys ženklai blogai matomi, egzaminuotojas duoda nurodymus iki bus matomas kitas kryptį nurodantis ženklas. Egzaminuojamajam nebūtina iš anksto susipažinti su teritorija, kurioje vairuos.

Kada egzamine vyksta savarankiškas vairavimas

Prieš egzaminą egzaminuojamajam skiriama laiko pabandyti važiuoti jam pateiktu automobiliu. Savarankiško vairavimo elementas **nevyksta pirmomis 10 egzamino minučių**. Apie savarankiško vairavimo pradžią ir pabaigą informuoja egzaminuotojas.

Kiek laiko trunka savarankiško vairavimo elementas

Savarankiškas vairavimas trunka 10 – 15 minučių.

Kada atliekami specialieji važiavimo manevrai

Specialieji važiavimo manevrai gali būti atliekami bet kurioje egzamino dalyje. Egzaminuotojas, įspėjęs iš anksto, gali paprašyti atlikti specialųjį važiavimo manevrą, jei pakeliui pasitaiko tam tinkama vieta.

Kaip vertinamos klaidos savarankiško vairavimo metu

Vertinimas tiek vairuojant savarankiškai, tiek vairuojant pagal egzaminuotojo nurodymus – nesiskiria.

Klaidos, kaip ir anksčiau, vertinamos vadovaujantis Motorinės transporto priemonės valdymo įgūdžių ir gebėjimų vertinimo kriterijų bei metodų aprašo (toliau – Vertinimo aprašas), patvirtinto VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. V-223.

Egzaminuotojas supranta, kad egzaminuojamasis dažniausiai yra naujokas, turintis trumpą vairavimo patirtį ir iki šiol vairavo ne savarankiškai, o su instruktoriumi. Nėra pagrindo tikėtis, kad jis pademonstruos tokį patį įgūdžių lygį, kaip patyręs vairuotojas.

Ar nukrypus nuo savarankiško maršruto egzaminas bus neišlaikytas?

Žinoma, norint pademonstruoti pakankamai aukšto lygio įgūdžius, reikia stengtis nuo maršruto nenukrypti. Vis dėl to, nukrypimas nuo nurodyto maršruto nedaro įtakos egzamino rezultatui, jei tik nebuvo padarytų vairavimo klaidų, vertinamų vadovaujantis Vertinimo aprašu. Egzaminuotojas, esant reikalui, padeda grįžti į maršrutą ir toliau vėl reikia vairuoti savarankiškai.

Važiavimo greitis vertinamas pagal navigacijos įrenginį ar pagal spidometrą?

Greitis vertinamas pagal automobilio spidometro rodmenis.